

№ 228 (25714)

РÆСТДЗИНАД

Газет цæуын райдытта 1923 азы 14 мартыйы — газета издаётся с 14 марта 1923 года

2022 азы 10 декабр — цыппурсы мæйы 10 бон, сабат

Аргъ 10 сомы

КÆСУТ НОМЫРЫ:

2 АЭСÆНАД АЕМÆ ХИЦАУАД
Хатдзæгтæ æмæ нысантæ

3 ЧИНГУЫТЫ ТÆРХÆГЫЛ
Уарзты уылæнтæ

4 ФЫССЫНЦ “РÆСТДЗИНАД”-МÆ
Национ ахорæнтæй хъæздыг...

Фæндагон инфраструктурæ

Тъунел — фидæны курорт “Мамысон”-мæ

Цалцæганджытæ ахицæн кодтой, фидæны хæххон-рекреацион комплекс “Мамысон”-мæ фæндагыл цы тъунел ис, уый бындурон цалцæг.

Уый тыххæй йæ телеграм-каналы фехусын кодта Цæгат Ирыстоны Сæргълæууæг **Сергей Меняйло**. Подрядон организацийы минæвæрттæ зæрдæгæй бацархайдтой, цæмæй тъунел йæ хуыз скала. Ног цалцæганджон объект ныр дзуапп дæтты фæндагон змæлдæд æдасдзинад æмæ техникон æниипдзинады æппæт домæнтæн дæр. Зæгъæн ис, ацы цау нæ ногдæдæр кæй фæввахсæдæ кодта проект “Мамысон” царды æнтыстджынаг рауадзынмæ. Нæ зæрдæ дарæм, фидæны курорт республикайы экономикайыл хорзæрдæм кæй фæзындзæн, ууыл. Уымæн æмæ фæзындысты ног кусын бынæттæ, зынгæ сырæздæн, Ирыстон фæлладуадзынæн чи равазы, уыцы туристы нымæц”, — ныффыста республикайы разамонæг.

Зæгъын хъæуы, амынд тъунел 1980

азы Зæрæмæджы ГЭС-ы арæздаты рæстæг кæй акъæртт кодтой, уый дæр. Уæд йæ нысануæг уыдис технологон, дзуапп нæ лæвæрдта бæлцæттæ лæсæг транспорт уадзыны домæнтæн. Ныр æй бындуронæй рацæрæзтой.

Нæ уацхæссæг

Хъæбатырты кадæн

Сæ нæмттæ рох нæ уыдзысты

Фыдыбæстæйы Хъæбатырты бон Уæрæсейы адæм бæрæг кæнын 2007 азæй, Паддзахадон Думæйы депутаттæ уый фæдыл уынаффæ æмхуызонæй куы рахастой, нæ бæстæйы Президент та æмбалæг Указыл йæ къух куы ба-вардта, уыцы бонæй фæстæмæ. Фыдыбæстæйы Хъæбатырты бон бæрæг кæнгæйæ, абоны фалтæр кад кæны канд раздæры фæлтæры хъæбатырдзинадæн нæ, фæлæ, абон нæ ‘хсæн чи ис, Советон Цæдисы, Уæрæсейы Федерацийы уыцы Хъæбатырты, Сыгъдæг Георгийы æмæ Нымысы орден-ты кавалертæн. Ацы бонæн йæ ахсджиагдзинад у æгæрон, уымæн æмæ йæ фæрцы æхсæнадæй фидаргон цæуынц Фыдыбæстæйы сыгъдæгæрдæйæ, удуæлдай æмæ æхсар-джынаг лæгтæд кæнын идеалтæ.

Нæ бæстæйы, Ирыстоны сæрибарæн, адæмы бахъæх-хъæнынæн йæ цард чи рауæлд-дай кодта, ахæм хъæбатыртæй Ирыстон мæгуыр нукуы уыд. Адæмы хуыздæр фидæны сæ-раппондæн йæ цард чи нæ багъау кодта, стæй сабыр ду-нейы дæр йæ удуæлдай фæл-лойæ Ирыстоны ном дардмæ чи айхуысын кодта, уыцы хъæ-батыртæн сæхи, йæ цардæй чи ахицæн, уыдонæн та сæ хиуæт-ты знон æрбахуыдтой нæ рес-публикайы Ветеранты хæдзар-мæ. Сæ ‘хсæн уыдысты: Уæрæс-сейы Федерацийы Хъæбатыр-тæ **Валерий Кукон** æмæ **Руслан Нальгиев**, Цæгат Ирысто-ны Фæллойы Хъæбатыртæ **Гæздæнты Булат** æмæ **Мæ-хæмæтты Ахуырбег**, хъæба-тырæй чи фæмард, Уæрæсейы Федерацийы уыцы Хъæбатыр-тæ — прапорщик **Андрей Днепровский**, капитан **Юрий Нестеренко**, пълæци-зыны лейтенант **Джыбылаты Зауыры** æмæ **Есенаты Тай-муразы** ныййарæг мадæлтæг, хъæбатырæй фæмардуæвæг Уæрæсейы Федерацийы Хъæ-батыртæ — хистæр лейтенант **Дмитрий Семеновы** æмæ

майор **Павел Якимкин**ы идедзæ уыстæг **Верæ Семено-ва** æмæ **Тамарæ Якимкина**, Уæрæсейы Федерацийы Хъæ-батыр, капитан **Тулпар Мусала-евы** фырт **Мурад Мусала-ев**. Семæ фæмбæлынмæ æмæ сын уæлдай хатт арфæг ракæ-нынмæ æрбацыд республи-кайы Сæргълæууæг **Сергей Меняйло**:

иккой æмæ сæ хæрзиуджытæ сæ саударæг бинонтæ нæ, фæлæ сæхæдæг сæхи къухæй куы райстайккой, фæлæ нæ ‘платыл дæр акодта фыдæвза-рæн рæстæг, æмæ, уыцы æв-зарæнты сæрты ахизгæйæ, нæ хъæбултæ равдыстой æмæ абон дæр æвдисынц лæгдзи-кайы Сæргълæууæг

хайгæ нæ ‘фсæддонты иуда-дзыгдæр кæй бабарæг кæны, уый тыххæй йын арфæ ракод-той **Антонина Днепровская** æмæ **Мæхæмæтты Ахуырбег**.

ДЕДЕКАТЫ Зæлине
Кæм систа
ХЪАЙЫРТЫ Дианæ

Конституцийы бон

Республикайы кадджын цæрджытæ! Бæстæйы Конституци сфидар кодтой 1993 азы 12 декабры, уый ссис ног Уæрæсейы бындур, йæ рæзты фæндагын сбæрæг кодта. Адæймаджы сæ-рибартæ æмæ бартæ нымæд æрцыдысты уæлдæр хæзнатыл.

Нæ бæстæйы Сæйраг законны сфидар сты фе-дерализмы хæзнатæ, рæстæг æмæ æмбар уæвыны æууæлтæ. Уыдоны фæрцы рæзы граждайнаг æх-сæнад, адæмты ‘хсæн æмбарынад, Уæрæсейы би-рæнацион адæмы историон æмæ культурон тради-цитæ хъæхъæд цæуынц.

Нæ иумæйæг хæс у Сæйраг законны нормæтæ æмæ бындурты фæдыл цæуын, нæ фыдæбонны фæрцы раздæры фæлтæры фæллæйттæ фылдæр кæнын, нæ цытджын Фыдыбæстæйы хъомыс æмæ кадыл æфтауын.

Бæрæбонны хорзæх уæ уæд, мæ зынаргæ æм-бæстæгтæ! Мæ зæрдæ уын зæгъы æнтыстджын ракæндтæ, сабырдзинад æмæ фарн.

ТУСКЪАТЫ Таймураз,
РЦИ-Аланийы Парламенты Сæрдæр

Хайгай æрсидт: æппæт фарстытæ дæр бадæттæн ис колл-центрмæ

Республика Цæгат Ирыстон-Аланийы Сæргълæу-уæг Сергей Меняйлоуы амынддзинадмæ гæсгæ, Ре-гионы разамынд республикон центр æмæ Бархион-тæн æххуысы фæстауæрцы центры бындурыл ку-сынц, хайгай æрсидты мадзæлтты чи архайы, уыцы адæм æмæ сæ хиуæттæн информацион-консульта-цион æххуысы колл-центртæ.

Колл-центрмæ бадзурæн ис ахæм телефонæй: 77-62-67 (кусы 8 сахатæй 20 сахаты онг).

Къамисы æмбырдæй

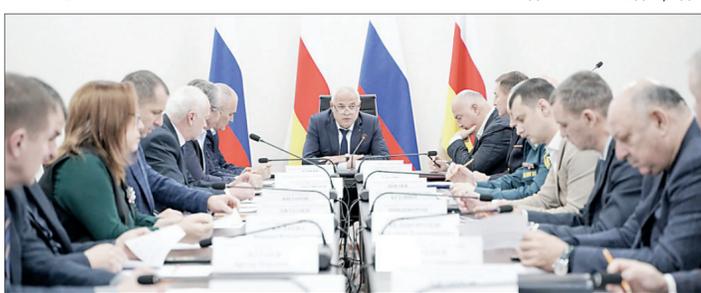
Æдасæй цæуынæн — фадæттæ

РЦИ-Аланийы Хицауады Сæрдæры хæдивæг **ТОМАЙТЫ Ирбег** Фæндагтыл æдасæй цæуынæн фадæттæ аразыны къамисы æмбырд скодта.

Æмбырды райдыдтой **Томайты** фырт кувд фæбæ-рæг кодта, афтæмæй ацы азы 11 мæймæ фæндагон фыдбылызтæ, фароны уыцы æмгъуындимæ абаргæйæ, 3,2 проценты къаддæр фесты. ‘Æршыл 671 фæнда-гон фыдбылызы, уым фæ-мард 69 адæймаджы (12,7 проценты къаддæр), 947 фæцæфтæ сты. Фистæгæй цæуджытыл машинæтæ ба-скъæрыны цаутæ дæр 4,2 проценты къаддæр фесты.

Автобустæ фыдбæллæх-тæ къаддæр кæнынц фæн-дæгтыл, цæуæн бынæтты транспортон-эксплуатацион хъæндзинадты аххосæй къаддæр сты фæндагон фыдбæллæхтæ. Сæ бæрц 46,4 проценты ныллæгдæр фæдисты. “Зæрдæрайгæ бæ-рæгдæнтæ кæй фæрцы рауад-дысты, уыцы бæрзон адæймагты мæ фæнды ба-цамонны. Уæ куыст фæбæ-рæг, фæлæ нырма рес-публикайы фæндæгтæ бын-тон æдас нæмæ сты. Алы бон дæр фарстатæ лыг кæ-нын хъæуы, уымæ æх-хæстæй”, — загъта Хицауа-ды Сæрдæры хæдивæг.

Томайты Ирбег æмбырды архайджыты ‘ргом æздæхта сывæллæхтæ фæндагон фыдбæллæхтæй бæзыны фарстæмæ. Йæ ныхæсмæ гæсгæ, ахуырды куыджытæ Паддзахадон автомобилон инспекци æмæ æхсæнадон

институтимæ хуамæ сы-вæллæттимæ фылдæр ку-сой. “Уынгы сæм цы тæс-сагдзинадтæ æнхæлмæ кæсы, фæндагтыл кувд хуамæ цæуой, цы фæтк æмæ дзы æууæлтæ ис, уы-дæттæ сын æмбарын кæнын хъæуы. Фылдæр æргом аз-дахут ацы фарстæмæ”, — ба-фæдзæхста **Томайты** фырт.

Уымæй уæлдай, æмбыр-ды архайджытæ æрдырт-той, зымæгмæ коммуналон æмæ фæндагон куыстæт-тæ кувд цæттæ сты, ууыл. Фæндæгты æдасдзинад уы-дæттæй аразгæ у. Транс-порт æмæ фæндагон ин-фраструктурайы комитеты сæрдæры хæдивæг **Дза-мбаты Игор** кувд фæбæрæг кодта, афтæмæй куыстæх-

хæстгæнæг организацитæ хъæуæг техникайæ, мате-риалон фæрæзтæй æххæст республикон проекттæ “Ре-гионалон æмæ бынæттон фæндагты хыз” æмæ “Фæндагон хæдзарды

рæзты иумæйæг барæнтæ” царды кувд æнтысынц, уый дæр. Ацы аз къуы бафтыд **Дзуарыхъæу-Фыйагдон-Хилачы** фæндагыл дзууæг хидмæ базилын, фæндæгты 51 километры сцалцæг код-тты. Сæ иу хай муниципали-тетты ‘хсæн фæндагтæ сты, иннæтæн ис бынæттон ахадындынад.

Реконструкци æмæ цал-цæджы 37 объектæй 2022 азы кæронмæ сæххæст код-той 33 объект, иннæ цыппарыл нырма куыст цæ-уы, сæ цæттæдзинад у 95 проценты, хуамæ декабры срæвдз уой.

РЦИ-Аланийы Сæргълæууæджы æмæ Хицауады пресс-службæ

Ногдзинад

Туристты удæнцойæн

Цæмæй, æрбацауæг туристтæ фæнынмæ цы бынæттæ хъавынц, уы-донмæ хуыздæр арах-сой, уайтагæд сæ сса-рой, уый тыххæй тагъд Горæтгарон æмæ Ала-гыры районы сæвæр-дзысты навигацион амонæнтæ.

Уый Телеграмм-каналы хуысын кæны Цæгат Иры-стоны Туризмæ рæзты фонд. Амонæнтæ сæвæрдзысты адæмы удæнцойæн, фæн-дагон бынæттем рæвдздæр бацæуыны тых-хæй.

Иннæ аз та арт-объекты цур сæвæрдзысты инфор-мацион фæйнæджытæ. Уы-доны фæрцы туристтæ хуыздæр базондысты ирон адæмы истори, культурæ æмæ традицитæ.

Нæ уацхæссæг

Парламентæй

Хæрзиуæг — Габалты Мæдинайæн

РЦИ-Аланийы Парламенты наука, ахуырад, культурæ æмæ информацион политикайы комитеты бæрзонд дæс-ныйды æмæ бирæазыккон фыдæбонны тыххæй **Мыхуыр** æмæ дзыллон коммуникацты комитеты сæрдæры хæди-вæг **ГАБАЛТЫ Мæдинайæн** Парламенты Кады гæххæтт радтой.

Хæрзиуæг Габалты Мæ-динайæн Парламенты Сæрдæры хæдивæг **Гутнаты Аслæндæджы** къухтæй.

Йæ фæллойадон фæндаг Габалты Мæдинайæ рай-дыдта, æхсæнадимæ баст-дзинадты минæварæй кус-

гæйæ, уый уыдис 2005 азы. 2017 азы, февралы, рай-дыдта республикайы **Мыхуыр** æмæ дзыллон комму-никацты комитеты сæр-дæры хæдивæгæй кусын.

Уæдæй нырма тынг би-рæ ахсджиаг хуындæгтæ сарæзта социалон, рухста-уæн, ахуырадон ахадынды-надимæ. Йæ удуæлдай фы-дæбонны тыххæй Мæдинай-æн лæвæрд æршыл хæр-зиуджытæ. Габалты Мæди-найæ у социалон æмæ æхсæ-надон ахадындынадмæ бирæ ногдзинадты автор. Культурæ æмæ медиаи, чыныгадзæны, мыхуыры уадзы йæ проекттæ.

Чингуыты фестивал “Ба-кæсæм иумæ”, телепроект “Аланийы къæхæндæгтыл”, “Поэт. Рухсмæ фæндаг”, “МедиаКæмп”, “НогБон”, Хуссар æмæ Цæгат Ирысто-ны иумæйæг медиаæвæгтæ æмæ æндæр нысантæ сæр-дæры хæдивæгæн хорз æн-тысынц. Йæ размæ æвæры ноджы ахадгæдæр хуынд-дæгтæ, æмæ йын банты-сæнт.

РЦИ-Аланийы Парламенты пресс-службæ

Дзырды фарн

Уарзон адæймаджы æрхæрд знаджы цæргæй тынгдæр риссы...

ДЖИММЫТЫ Георги

Чингуыты тæрхæгыл

Рæстдзинады уæлæхиз уарзты уылæнты

”Хорз поэт æмæ æвæр поэт ный. Адæймаг кенæ у поэт, кенæ та нæу...”

ГЛЕБЕРАТЫ Юри

Торчынты Хъазыбег литературон цардмæ æрбацыд уырыссагау фыст уацмысты фæрцы, фæлæ уæддæр йæ уацмыстæ семыдзаг сты ирон удызмæлдæй. Афтæ куы нæ уыдаид, уæд æй ирон фысджытæ уый бæрц зæрднæгæй нæ райстанкой сæ фæрнджын литературон зиумæ, афтæ цæстуарзон аргъ нæ скодтанкой йæ фæллæйттæн. Цæстуарзон аргъ ын кæй скодтой, уый та бæлвырд у, ”Мах дуг”-ы журналы йын йæ ’мдзæвгæтæй фыст роман ”Зейнап” рæдауæй кæй мыхур кодтой, уымæй, стæй ноджы бирæ æндæр цæстахадгæ цаутæй дæр. Уыдоны тыххæй чиныгкæсæг дарддæр дæр, æвæццæгæн, фехъусдзæн, фæлæ мах абон сæ ’ппæты кой нæ кæндзыстæм. Уымæн æмæ Торчынты-фиртан йæ фæллæйттæ чысыл нæ сты æмæ дзы махæн алкацыйы рагъмæ рахæссыны фадат нæй ну уацы фæлгæты.

Уæлдæр нæ авторы биографион бæлвырд-гæнæны сымах бакастыстут, цас ын бантысты саразын, уый фæдыл. Фæлæ уыцы номхыгъдмæ хаст нæ ’рцыдысты, йæ сисы бынæй цы уацмыстæ рацуд, уыдон сæ ’ппæт дæр. Бæлвырд куыд у, афтæмæй Торчыны-фиртан йæ аивадон къæбицы нырма, адæмы размæ кæй нæ рахаста, ахæм уацмыстæ бирæ ис. Йæхæдæг куыд зæгъы, уымæ гæсгæ йæ литературон фæллæйттæ æдæппæт уыдзысты аст томы бæрц. Уæдæ æнхæлмæ кæсдзыстæм нæ фыссæгæн йæ ’нæвнæлд литературон бæркæдтæм æмæ нæ мидзæрдæйы æвзæрдзыстæм, цымæ ын уыдон дæр афтæ йæ-мидзаг сты рæстдзинады уæлахизмæ йæ удæ бæллицтæй, æви рæстæг куыд цæуы, афтæ йæм равзæрди уды фæллад æмæ фыдæн-хæлы æнкъарæнтæ. Фæлæ нæ уæддæр ныфс уыдзæн, нæ ’мсисон æфсымæры æнæ-басæтгæ уды хъару æмæ фæндивидар кæрон-мæ кæй бафæрæдздысты, æмæ ын кæй фендзыстæм йæ уæлахиз æмæ æнæбасæтгæ ныфстауæг хатдзæгтæ, нырма нын æнæзон-гæ чи у, йæ уыцы аивадон уацмысты. Уымæн æмæ кæд царды хорзæрдæм ницы ивы рæст-дзинады уæлахизы сæраппонд, уæд уый у æрмæстдæр иуæй-иу тохгæнджыты ныфс састы аххос. Торчынты Хъазыбег та, мах куыд уырны, афтæмæй фидар сæрстытæй у! Йæ уый фæрцы йын бантыст уый бæрц, рæстдзи-надыл æвæллайгæйæ тохгæнæджыты уды цæ-хæрæй йæмидзаг уацмыстæ сфæлдисын. Уы-дон нымæцы поэзийæ дарддæр ис прозæ, стæй афоризмты хуызы философон са-гъæстæ дæр.

Дзырд дæр ыл нæй, Торчыны-фиртан йæ алы уацмыс дæр у лæмбынæг æркæссыны ак-каг, фæлæ йæ уацмысты ’хсæн сæрмагонд бынат ахсы æмдзæвгæтæй фыст роман ”Зей-нап”. Уый дæр авторæн йæ бирæнымæц уац-мыстау фыст у уырыссаг æвзагыл. Стыр æх-сызгон хъуыдаг уыд, роман ирон æвзагмæ раивын, æмæ уый нæ къухы кæй бафтыд, уый абон банымайæн ис æрцæугæ цауыл. Уацмыс иронау чи бакæса, уый æнæмæнг банкъар-дзæн, сæрысуангæй дæр роман дзæг кæй уы-ди ирон удызмæлдæй, автор та ифтонг кæй у, æрмæст ирон адæймаг хайджын цы уды миниуджытæй вæййы, ахæм æууæлтæй. Уæ-дæ куыд рауад афтæ, æмæ пиллон уæдзæг æнкъарæнтæй дзæг сюжет иу хатт дæр нæ рахыты хæрзæгъдауы арæнтæй. Куыд рауад афтæ, æмæ автор иу хатт дæр нæ бæцд æнæлæз чиныгкæсæджы зæрдæхудты, нæ йын рахаста йæ размæ, Хуыцау уарзæг удты ’хсæн æмбæхстæй цы дары, уыцы гом-æгæрæц сусæгдзинæдтæ æмæ уый æппын-дæр нæ сси цæлхур уарзты таурæг бæстон æмæ лæмбынæг бамбарынаг:

Æмдзæвгæтæй фыст роман, автор Торчынты Хъазыбег Дзæуджыхъæу, Акционерон æхсæнад ”Ирыстон-Полиграфсервис” 2022 аз

фæисы сæ хъызæмæртты, фæррисы уыдон рыстæй. Æмæ куыд нæ хуыамæ бахъара адæймаджы зæрдæмæ Султан æмæ Зейнапы уды хъызæмар! Иуæрдыгæй сæ ’хсидгæ уарзт, иннæрдыгæй цардиппæрд æмæ адæмы карз тæрхон:

...Фæлæ цæвиттон фæсты хонд.
Рæдыдæн уыд сæ тæрхон хъоды,
Гъе стæй, фæхицæн кæной хоты,
Сæ фæнд — æгъатыр фæсты конд:
”Куыд ис æгадимæ фæцæрæн!
Фæцу, сæрфат скæн дæ сæргæн!”

Уацмысы ацы цаутæ æвдыст кæй цауынд, уый аиппыл банымайын никæй цæст бауарз-дзæн, уымæн æмæ царды æцæгдзинад ацы-ран фæрсыгъд цæуы аивадон амæлттæй. Фыццæджыдæр, автор пайда кæны равзæргæ нырхасæй. Ирон адæммæ табугонд цы у, ууыл автор тынг бæстон ауды, афтæмæй æвдисы, уарзæг удты ’хсæн рагæй фæстæмæ ”рæдыд” цы хуындис, уымæ баст цаутæ æмæ сæ фæстиуджытæ. Æнæмæнгæй бафиппайын хъæуы уый, æмæ Зейнап æмæ Султаны ’хсæн цы стыр уарзты æнкъарæн сæвзæрд, уый уацмысы авторæн цасдæрбæрæцæй ист кæй у йæхи цардæй. Æмæ уый афтæ куы нæ уыда-ид, æмæ ацы судзгæ зæрдæты ахастытæ æрымысæггæг куы уыдаиккой, уæд авторæн нæ бантыстаид сæ алывар сын царды æн-дæр æмдзугæнæг цауты рæнхытæ рæца-майын дæр. Автор нын цыма афтæ зæгъын-мæ хъавы, уарзт кæм ис, уым æвзæрынц цар-ды нырхæдзæдтæ дæр, зæгъгæ. Уый нын амоны æрзд дæр: æфсир кæм æрзайы, мæ-гъæлда дæр уым йæ фарсмæ фæзыны кæд-дæриддæр. Æмæ царды уыцы мæнгардзи-надæн аивæн нæй, зæгъгæ.

Уæдæ нæй афтæ зæгъгæн, æмæ Торчынты Хъазыбеджы уацмыс фыст у æрмæстдæр иу-нæг уарзты темæйыл, зæгъгæ. Уарзтимæ æмдзу кæны нæуæдзæн азты политикон цар-ды нырхæдзæдты темæ дæр. Уыдон æмбал-цæй æргом æмæ номхуындæй æвдыст цæ-уынд Советон Цæдисы ныппырхы дуджы сæй-раг архайджытæ. Автор, йæхæдæг коммуни-стон зондахастыл æнувыд уæвгæйæ, хурмæ хæссы уæды рæстæджы политикон тохы цæстуынгæ аиппты, уыцы тохы архайджыты гæлиу хуыддæгтæ æмæ, æгæрыстæмæй, фыдракæндтæ дæр. Ранæй-рæтты автор фæсвæдæй рахизы æмæ иттæг хиуылхæц-гæйæ ракæны ацы тохы йæхи архайды кой дæр:

... Мæныл дæр уым æрцыди уæз,
Мæ хæлар, басæттон дæ разы.

Зын уыд мæнгард тохы фæразын,
Фæлæ Компартийы зын хæс
Æрцыди афтæмæй æххæст.
Фæци уæлахизæй нæ хæст.

Цæуы æгъатыр политикон тох, растдæр зæгъгæйæ та — царды æнхуон тох рæстдзи-над æмæ фыдæхы ’хсæн. Авторы зæрдæйы рæстдзинады уæлахизы тыххæй цы ныфс ис, уымæн нæй амæлæн, нæй басæттон йæ ’ууæнкæн. Уый бæрæг дары уацмысы сæрæй кæронмæ дæр.

Торчынты Хъазыбег йæхæдæг дæр йæ уац-мысы хайтартимæ æмтохгæнæг у царды хъулæтты нырхæ. Уыцы хуызæнæй кæддæр-ты йæ нырхас аздахы чиныгкæсæгмæ дæр, цыма йын афтæ фæзæгъы: ”Мæ чиныгкæсæг, цы фæдæ? Иу чысыл-ма бафæраз, æмæ рæстдзинад, æнæмæнг, фæуæлахиз уы-дзæн”. Йæ поэतिकон рæнхытæй та йæм аф-тæ дзуры:

... Зæххыл цы уарзтæн нæй æмбал —
Йæ уымæн агуыртон амал.
Фæлæ мæнæй нæ фесты рох
Зæххон фыдæх дуджы нысæнттæ,
Æгъатыр, хъал лæгты фыдæндтæ,
Йæ стæй мæ рæстаг уды тох.
Султаны бафæзмгæйæ æз
Ссардон уымæн ныр фæргæз!

Уарзт æмæ рæстдзинады сæрыл тохæн йæ цыфиддæр зæг æмæ нырхæлæууæг та у адæймаджы фыдæх, хъомылд æмæ зонды размæддæг æцæгæлон цы адæмæн сты, уы-дон. Диссаг уый у, æмæ мах адæймагтæй иу разындис Султанæн йæхи туг æмæ стæг, йæ фырт Хасан дæр. Романы дыккаг хайы куыд уынаем, афтæмæй ма дзы уымæн æм-бæлттæ бирæ разындис йæ амæлæтты фæст-тæ, фæлæ уæддæр фæрнджын ныййарджы-тæн ахæм бындар кæй райгуыр, уый адæй-маджы зæрдæдзурынтыл тынгдæр æфтауы. Хасанæн йæ ныййарджытæм нырхæлæууыны уый бæрц бантыст, æмæ Султан, йæ дыккаг ном Уæздан кæмæн уайд, уый йæ марæнгарз систа йæ фыртмæ. Уый уыди уацмысы сæй-рагдæр нырхæдзæдтæ, кæд дзы нырхæдзæдтæ æнæуый бирæ ис, уæддæр. Ацы нырхæдзæдтæ схызти йæ къуырцдзæвæнмæ æмæ ахицæн ис стыр тугкалд æмæ зæрдæрыстæй:

Йæ уымæн чи уыди æнхæл!
Æваст хæдæхсы къæрæц фæцыди.
Фæлæ уæдмæ бильярды хъæл
Æвиппайды уæлдæйæ æрзылдид.
Æмæ йын батыдта йæ ныр,
Фыдцæгфæн разындид æвдх.
Куырсау афæлдæхт æваст.
Зейнапмæ ног фыдæх æрхаст.

Зейнап — мад, ныййарæг, йæ фырт æмæ йæ судзгæ уарзты мæлæт уынгæйæ, фæип-пæрд ис йæ зондæй æмæ цыма чиныгкæсæ-гыл бæстæ баталынг ис, афтæ фæци. Фæлæ автор ссардта ахæм амæлттæ, цæмæй уац-мысы сæйраг хайтаргæ, стæй, чиныгкæсæг дæр рахизой æнæныфсы уацарæй, æмæ дарддæр цæуой царды зын, фæлæ уæддæр æрфæйæг фæндагыл.

Ацы уацмыс чи бакæса, уый йæ фендзæн, райдайæнæй кæронмæ кæй у тохы нысæнт-тæй йæмидзаг. Æмæ уый та царды æцæгдзи-над у. Царды тох куыддæр фæуы, афтæ фæ-уыдзæн цард дæр. Авторы сæйраг нысан у рæстдзинады уæлахиз, фæлæ автор йæхи æппæтзонæг нæ кæны, æмæ нын нæ зæгъы, кæцы бон кæнæ кæцы аз æрцæудзæн рæст-дзинады сæрыл арфæйæг уæлахизы бон. Уый нын амоны тохы фæндаг. Мах ыл куы слæу-уæм, уæд нæ царды алы бон дæр уыдзæн рæстдзинадæй дзæг, уымæн æмæ фыдæхмæ нырхæлæууæгæйæ, нæ бон нæ бауыдзæн рæст-дзинадæй фæиппæрд уæвын. Уый тыххæй нын уый æргом дзуры, тохы фæндагыл цы зындындæдтæ æвзæриккам, уыдон тыххæй, цæвиттонæн нын хæссы йæ хайтаргы, аф-тæмæй:

Мæ хæлар, раздæхæм ныр ног
Æмæ нæ хайтаргæм æркæсæм.
Уæд ма Султанмæ кæсти рох
Йæ фидæн. Иппæрд та — ирхæфсæн.
Нæ зыдта йæ ’рмдзæф уый цæммарæн,
Кæй ис рæстаг тохæн нырмæн,
Мæнгард кæй айдзæни йæ фæнд
Æмæ кæй сафдзæни йæ фæд.

Кæронбæттæны ма мæ фæнды зæгъын Торчынты Хъазыбеджы роман ”Зейнап” Пуш-кины строфайæ фыст кæй æрцыд, уый фæ-дыл мæ хъуыды, сымахæй бар ракурæгæйæ. Æниу уый фæдыл Гуырдыбегты Иринæ лæм-бæнæг фæдзырдта йæ чингуытæй иуæм йæ разнырхасы. Уый загъта, зæгъгæ, автор йæхи Пушкинимæ нæ бары, фæлæ уыцы стихамады фæрæзæй кæй спайда кодта, уым фауинагæй ницы ис. Æмæ æз дæр уыцы цæстæнгасмæ ницы фау æркæссинаг дæн. Уый нæ, фæлæ нын автор фадат радта, цæмæй ногдæр иу хатт æрæмхиц уæм æмдзæвгæйы аив зæлы-надимæ, æцæг ног æмæ æнахуыр амалгæй. Уымæй дарддæр ма, ацы уацы автор романы тæлмагæнæг кæй у, уымæ гæсгæ стыр æх-цонæй зæгъы: уацмыс тæлмагæнæгæйæ, кæд æз стыр сфæлдыстадон æхцондзинад бан-къæрдтон, уæд мæ ныфс ис, сымах дæр уыцы уæлмонцæй æнæхæй нæ баззайдзыстут.

Фæрнæй йæ кæсут!

ГОДЖЫЦАТЫ Нелли,
журнал ”Фидиуæг”-ы
сæйраг редактор

Аивад

Оперæ сценæйы

Къуырисары Бетъыр-бухы 2-æм Мариннаг театры сценæйы равдисдзы-сты нырыккон театры стæм репертуарон уацмыс — Джакомо Мейерберы опе-ра ”Тугенотта”.

Уæрæсейы адæмон ар-тист Гергиты Валерийы разамындæй театры сим-фонии оркестр æцæгъд-дæн уацмысы фыццæг æмæ дыккаг актæ. — Оперæ ”Тугенотта” (ныффыстой йæ 1835 азы) кæмæ хауы, маэстро Гер-гийы-фырт бетъырбухæг-тæн ахæм стæм реперту-арон уацмыстæ гом кæны. Оперæ стыр сценæйы фыццæг хатт равдисдзы-сты. Сæйраг ролтæ хъæ-дзысты Мария Баянкина (Валентинæ), Анастасия Калагина (Маргаритæ Ва-луа), Дарья Росицкая (Ур-бан) æмæ Гамид Абдулов (Раул де Нанжи), — загъ-та театры пресс-служ-бæйы минæвар.

Оперæ цæттæ кодтой къæлхæнгай (кусын ыл райдыдтой фортепиано-йæ цагъдæй). Фыццæг хатт уырыссаг артисттæ оперæ ”Тугенотта” равдыстой 1862 азы 2 февралы Бетъырбухы. Парижы æв-дист спектаклтæ фенын-мæ æрбацæуæг зынгонд композитор Петр Чайков-ский ”Тугенотта” банымад-та ”æппæт лирикон ре-пертуары аивдæр оперæ-тæй иуыл”.

Эжен Скриби либретто-мæ гæсгæ æвæрд амынд уацмыс сценæйы æвди-сын райдыдтой 1836 азы 29 февралы Парижы опе-рон театры. Театрдзæутæ чыппар сахатæй фылдæры дæр-гы цæуæг мидисджын музыкалон уацмысы ит-тæг райгондæй баззадис-ты. Спектакл æрмæст Гранд-оперæйы равдыс-той мин хаттæй фылдæр.

Нæ уацхæссæг

Æмбисæндтæ Ныййарæджы тыххæй

***
Доны гуыргæн — суа-дон, бинонты амонд — ныййарæг мад.

***
Мадæн йæ хъæбул ни-куы зæронд кæны.

***
Æппæты хуыздæр æмбал — мад, æп-пæты хуыздæр бæстæ — Фыдæлты зæхх.

***
Ныййарæг мад кæд йæ къух дард фæхæссы, уæддæр йæ хъæбулы фæлмæнæй ныццæвы.

***
Мæргтæ уалдзæ-джы ралæудыл фæцин кæныны, цот та — сæ мады ’рцыдыл.

***
Мад цавæр уа, ахæм уыдзысты йæ цот дæр.

***
Ныййарæг мадæн ницæмæй ис байвæг.

***
Сыгъаллоны æнгуыл-дзы рыст мады зæрдæ цæвы.

***
Мады къухæй цы хойраг бахæрай, уый уæлдæй хæрзаддæр вæййы.

***
Мады зæрдæ хурæй тынгдæр тавы.

***
Мады рæвдыдæн кæрон нæ вæййы.

***
Мадæн йæ хъæбултæ — йæ къухты æн-гуылдзæтæ: кæцы фæнды фæрриссæд — зæр-дæмæ æмдзæгф кæ-нынц.

***
Хуымгæнæгæн зæхх йæ мад у, магусайæг та — йæ фыды ус.

(”Рæстдзинад”-ы архивæй)

Газеткæсджыты сфæлдыстад

ДЖУСОЙТЫ Майæ Уу сажат

Ног азмæ ма иу сахат хъæуы,
Æмæ ’рхæссæд а дунейæн хорзæх.
Ног азмæ ма иу сахат хъæуы,
Æмæ стонæд дидинджытæ а зæхх.

Ног азмæ ма иу сахат хъæуы,
Рагæй йæм куы кастыстæм æнхæлмæ.
Ног азмæ ма иу сахат хъæуы,
Æмæ ’рцæрæд хорздзинад нæ сæрмаæ.

Ног азмæ ма иу сахат хъæуы,
Æмæ нын нырххойдзæн тагъд нæ дуар.
Ног азмæ ма иу сахат хъæуы,
Æмæ нын ысуæд æххуысы дзуар.

Зымагон ныбтæ

Кофе цымын... Арв æхгæд у мигътæй,
Ис нæ фынгыл дон æмæ фыдджын.
Бæлæстыл æрзæбул ысты ихтæ,
Ма мын кæн, мæ ныййарæг, рынчын.

Сатæг уæлдæф... Урс мит талы рустыл,
Мит æмæ зымæгон цыи тыхсынц.
Миткуыбæрттæ сывæллæтты къухты,
Телефонтæй селфитæ кæнынц.

Хæдтулгæтæ ихыл цагъд тулынц,
Ма сæ бацæуæд зымæгæй маст.
Аргъуаны сыгъдæг цырæгтæ судзынц,
Рухс фидæнмæ у лæгæн йæ каст.

Кафейы дыууæ æрыгон уарзон
Уды сусæг нырхæстæ кæнынц.
Урс-урсид мит рудзугытыл æрбæстон,
Уарзæттæн сæ фидæн ныв кæны.

Чидæр та кæмдæр-кæмдæрты зары
Уарзоныл, ныййарæг мад, зæххыл...
Хорз мадызæнæг дæ тыхст æмбары,
Æмæ-иу уæд амондджын зæххыл.

ГАГЛОЙТЫ Анатоли Ма райгуыран зæхх

Мæ райгуыран зæхх, фыдæлты уæзæг,
Æфтауыс дисыл!
Дæуыл, Ирыстон, дæ тыхсты рæстæг,
Мæ зæрдæ риссы!

Базард:
Æппæт дунейы дæ ном нымад у,
Мæ ардхæрæн зæхх!
Дæ цард мæ цард у, дæ кад мæ кад у,
Мæ райгуыран зæхх!
Нæ бæронд хæхтæ, уæрæх быдыртæ,
Нæ нарæг зарытæ.
Уæ цинæй зæрынц нæртон фæндыртæ,
Нæртон ирæттæ!
Ирон нырхасы алæмæт зæлтæ,
Нæ царды уалдзæг!
Дæуæн, Ирон зæхх, мæ ирон зæрдæ,
Мæ уды зарæг!
Мæ фыдæлты зæхх — зынтæй мын ма тæрæн,
Зынтæй нæ тæрсын.
Хъæбулы уарзтæй мæ цин, мæ сагъæс
Дæуыл фæдзæхсын!

Жæ Иры лæппутæн

Охх, мæ бон — сау хохы сæрмаæ сау базыр
цæргæстæе,
Ныллæг куы тæхынц, куынауал тæхынц бæрзонд.
Тагъд, дымгæ, ахæсс Хуыцаумæ мæ кувды
лæгстæтæе,
Тохы быдыры нæ уарзон Ирыстоны цот.

Базард:
Размæ, лæппутæ, Иры кæстæртæ,
Иры фæсивæд — нæ адæмы кад!
Зоны уæ лæгдзинад Райгуыран бæстæ,
Размæ, лæппутæ, уæлахиз нæу дард!
Охх, мæ бон, мады зæрдæйæ фæразон куы зæгъынц,
О, Мады-Майрæм, дæ уарзты хорзæх æй уæд.
Тохы быдырмæ нæ зæрдæты сагъæс фæхæссынц,
Хæстонты дауджытæ, Иры хъахъæнæг зæд.
Охх, мæ бон, уæртæ дзæбидыртæ дзугтæн
сæ хизæн,
Сойджын кæрдæгæй куынауал дары бæрæг.
Охх, мæ бон, кадджын Уæрæсейæн, зæдбадæн
Ирæн

Радтæд Стыр Хуыцау сабырдзинады рæстæг!
Охх, мæ бон, урс хохы сæрмаæ урсбазыр цæргæстæ,
Хурбонты цинæй зилдугтæ арвыл кæнынц.
Уый кæд дæ хъæбултæ, уарзон нæ Райгуыран
бæстæ,
Уастырджы сæ ’мбал — Ирмæ уæлахиз хæссынц!

Дзæгъойты Жанна

Мад

Сылгоймаг йæ ’гъдау æмæ кадæй
Æдзух кæны йæхицæн цыт.
Нæртон æвæдджы дзырдтæй ”МАД”- æй
Зæххыл нæй арфæйæгдæр дзырд.

Ис мады касты цины зæлтæ,
Фæзæры авдæны уæлхуыс:
”Хæрфынтæ фен, мæ Хур, мæ Зæрдæ,
Хъæбул, мæ ныстуанмæ мын хуыс:

”Цæмæй зын фæндагыл цæугæйæ
Дæ къæхдæф амондимæ уа,
Дæ Бæстæ уарз, мæ хур, зæрдæйæ,
Æмæ дын царды хос хæсса”.

О, Мады-Майрæм, дæуæм кувын,
Цæрæд Зæххыл æнустæм мад!
Æппæт æрдзон тыхтæй та курын,
Цæмæй нын ма зона фæллад!

Фыссынц "Растдинад"-мә

Национ ахорантәй хьæздыг æрмгæсны

Æрмдзæ бахизгæйæ, адæймаг бахауы национ ахорантәй фæлгонц, хьæздыг бынатмæ. ИКЪОТЫ Валери аразы музыкалон инструменттæ, цардуаджы хьæуæг миганантæ, хьæдын дзаума. Рагон элементтæ бану ваййыц алцæмæй æххæст фæзилентмæ. Кæддæр Икьоты-фырт райдыдта хьæдæрмагимæ кусын, фæстæдæр, йæ æрмдзæмæ цы цыд, уыдæттæ кæнынмæ бавнæлдта.

— Мæ бон мæхи нывгæнæг схонин нæу, ахуырад мæм нæй. Æз дæн æрмгустæгнæг, æмæ уый мæ удмæ хæстæгдæр у. Коммæ национ дзаумæттæ аразын, зæггæм, хойраг цæуыл æрæвæрай, ахæм тæбæгтæ, хьæдын дзаума. Алцыдæр национ хуызы. Сывæллон ма куы уыдтæн, уæд бирæ цыдæртæ фæдтон, Дзæуджы-хьæуы дæр хорз музей уыд. Фыццæг уæладжыгæ æвæрд уыдысты рагон дзаумæттæ. Сæрдзыгон та иу уыдтæн Бирæгъæнджы æмæ Суаддæджы. Уым дæр ма алыварс — национ бакаст, алцыдæр аив фæлгонцгонд. Уыдæттæ фæбæргæ сты мæ куыстыл, — зæггæй æрмдзæмæ.

Кæддæр, 70-йæм азты, фанерыл алы нывтæ лыг кæнын райдыдтон. Икьоты Валери дæр сæм йæ "ргом адæхта. Йæ хæстæг ын дыууæ стамескæйы сарæзта. Хьæды иу хайæ-иу аразын райдыдта, сæйрагдæр уыд, чи нал асæтдзæн, чи нал афалдзæн, ахæм хьæды хай ссарын. Йæ сæйраг хай уал ын саразы, уый фæстæ йæ хицæн хæйттæм бавналы.

"Исты куы кусон, уæд æппынæдзух уый кой нæ кæндзынæн. Ныуадзды-нæн уал æй, æндæр нысанмæ бавналдзынæн. Фæстæдæр та йыл кусын райдайдынæн. Мæ сæрмæ цавæр хуыды æрцæуа, уымæй аразгæ ваййы

фæлæ мын хьæдæрмаг хæстæгдæр у", — фæбæргæ кодта Валери.

Цæттæгонд дзаумæттæ Икьоты-фырт байсæрды сойæ. Кæд хæдзары хьæдын дзаума у кæнæ музыкалон инструмент, уæд та сæ сæрмагонд

кæй нæ пайда кæны. "Этнохуыз фæстæмæ йæ бынат ахсы, адæм æй агуринц. Фæлæ уæддæр цыдæртæ нæ фæг кæны, цæмæй диссаджы дзаума саразай. Æвæццæгæн, мæнæн нæ фæг кæны фæлтæрддинад, фæлæ уæд-

хуыддаг. Фылдæр кусын хьæдимæ. Кæддæр æрхуымæ дæр бавнæлдтон,

дæр архайын", — загъта Икьоты Валери.

Йæ куыстыгæ йын фенан ис Дзæуджы-хьæуы уынгты дæр. Зæггæм, цыуты ахстæттæ национ хуызимæ. Сæ иуыл, "Сауцыутæ дæр хохæгтæ сты", зæггæм, фыст ис. Арæх Валеримæ æрбацæуынц адæм, сахуыр ма нæ кæн, зæггæм, курдиатимæ. Фæлæ бирæйы фæг нæ разыныц. Хьæдæрмагимæ цыргæгтимæ кусын хьæуы, йæхи круктæ дæр лыгтæ сты. Йæ архайды тыххæй Икьоты Валери уæзданæй дзуры, алцы нырма нæ базыдта.

скондтæй байсæрды. Уыдон хьæдæрмагдзы сконд нæ халынц, йæ куысты лад

ХУАСДЗАУТЫ Алинæ

Барадон фæтк

Директорыл — уголовон хуыддаг

Автомобилон фæндæгтæ чи аразы, Цæгат Ирыстоны Мидхуыддæгты министрды слестæнджыгæ нæ республикæйы ахæм егъау промышленнон куыстæуы разамонгæлгæ (зылын æй каныц Уголовон кодексы 171 статьяйы 2 хайы пункт "б"-йы ("Æнæзакъон амалуæгæд") амынд фыдрактонд саразынæй) арæст уголовон хуыддаг равæрстой æмæ йæ тæрхондомæ бæстон ыл æрныхас кæнынмæ барыстой.

Слестæнджыгæ æнæзакъон архайд раггом кодтой æмæ йын кæрон сæвæрдтой.

Куыд рабæргæ, афтæмæй, лицензи кæмæ нæ уыд, егъау арæстæдон компанийы уыцы генералон директор æххæст кодта тæссаг куыстадон объектæй — Дзæуджы-хьæуы кæрон æрбынæттонуæвæг асфальт-бетонуадзæг заводы фæзуатыл асфальт-бетоны эмæст уадзыны фæдыл иугонд ифтонггæртимæ газы фæлхасадзы хызæггæй — пайдакæнынадимæ баст æнæзакъон архайд.

Фæстæдæр бизнесмен муниципалон фидыдтыгæм гæсгæ фæндæгтæ цалцæг кæнынæ рæстæг спайда кодта æнæзакъонæй уагд асфальт-бетон эмæстæй.

Æнæзакъон амалхъомæды фæрцы райстæуыд 215 милуан сомæй фылдæры бæрц æфтиаг. Закъонхалæг нæлгоймагæн тæссаг у 5 азы дæргы ахæстоны фæбадынæй.

Нæ уацхæссæг

Номарæн

Мæ кæнгæ хо æмæ йæ фыды мысгæйæ

Афтæ фехъуыстон: фыс-сæг уæд ваййы фысæг, йæ æрмæг фысгæйæ, йæ цæссыгтæ йæ уацтыл куы фæкæлынц. Дунейыл цы диссæгтæ ис, уыдонæй иу у адæймаджы цард. Хьысмæты цалх дæ кæцырдаг фæзилдзæн æнæнхæлæджы, уый бæргæ нæй. Фæнды мæ ныффыссын Туаты-Хуриты Светæйы цард æмæ йæ хьысмæты тыххæй.

Светæ райгуырди æмæ схомыл Гуырдыстоны Гуры районы Цытелубанийы хьæуы. Бирæ биноты 'хсæн уыди иунаг чызг æмæ æртæ 'фсымæры. Бинонтæ йæ уæлдæй буц уарзт кодтой. Цыдис рæстæг. Светæ бацыд йæ чынддзæн кармæ æмæ йæ амонд ссардта Туаты Гришайы лæппуимæ, равæрста та йæ цардæмбалæн. Туатæ æмæ Хуритæ балымæн сты. Светæ йæ цæрæн кьонийæ рæсугд фарн рахаста Туаты фæрднжын бинонтæм. Ног чынд йæ бакаст, йæ кондæй рух кодта биноты цæрæн хæдзар. Бинонтæн, хиуæттæн лæггадæнæг, йæ ныхас, йæ фенæлд уыд æхсызгон æмæ фæзминаг. Дыууæ мыггаджы 'хсæн сы-рæвтис амондджын æмæ фидар хид. Зауыр æмæ Светæ базыдтой хьæбулты ад.

90-æм азты Туатæ æрбынат кодтой Дзæуджы-хьæуы, Хуритæ та — Джызæлы. Фæстæдæр Зауыр æмæ Светæ сæ уавæртæ фæхуыздæр кæнынæ тыххæй æрцардысты Социйы. Фæлæ арæх чыдысты Ирыстонмæ сæ хæстæджытæм.

Иу ахæмы Светæ æнæнхæлæджы арæддæй Джызæлымæ йæ фыды фенымæ. Куыд раздæрау, афтæ фембæлдысты дзæбæхæй. Се 'хсæв рауади хæрцъыбыр. Дыккаг бон Светæ хьæуы æйыдæй фæстæмæ Социæ. Æрлæууыд йæ фыды раз, кæсы йын йæ цæсгомæ, фæнды йæ цыдæр зæггын, йæ зæрдæ уынгæг кæны, йæ бон нæ баци ныцы зæггын, æвиппайды райдыдта цæссыг калын, йæ сæв бакул кодта йæ фыды риумæ. Светæ йын æмбæ-

рын кæны йæ цæстысыггæй, афтæ уыдаид дæ мæлæтыл мæ бон. Ныр та йын æмбæрын кæны, кæй дзы хицæн кæны, уый.

Йæ цæссыгтæм Жорайæн йæ æррдæ суынгæг, фæлæ сахуыр и мæрдтыл. Йæ бинонтæй бавæрдта цыппары. Светæ рахицæн йæ риуæй, кæсы йын йæ цæсгоммæ, фæлæ йæ бон ныцы зæггын у. Рахызти кæртæй, фæцæуы фæндæгыл. Йæ цæстысыггæй йæхи 'хсгæйæ, фæхицæн йæ фыдæй, дардæй ма иу каст фæкодта кæртмæ, йæ кух батилгæйæ. Поезды цæу-гæйæ дæр ма хьæуы кодта: цы кæнын, цæмæн кæуын, мæ цæссыг цæмæн кæлы...

Светæ уæд йæхимæ радта фарст, цы кæнын, цæмæн калын цæссыг? Дзуалдæтæг зæрдæ дзурын нæ зоны, уый æмбарын кæны сæры зондæн, уым сæнхызы цин æмæ мæты цæссыгтæ. Цалдæр хатты ма йæ зæрдæ суынгæг, фæлæ тагд кодта йæ фæрднжын бинонтæм. Кæдæм тагд кодта? Йæ фæзмæлд, йæ митыл нал хæцд цæст, йæ сывæллæттæн тагд-тагд кодта хьæбыстæ æмæ пьатæ. Кæдæм тагд кодта афтæ цалдæр бон?

Светæ æнæнхæлæджы, цалдæр бонмæ æнæрайы вирусæй ахицæн йæ цардæй. Йæ фыд Жорæн хьæлмæ касты, кæд æм æр-дзурдзæн, куы амæла, уæд ыл чи калдзæн цæссыг? Æн-хæлмæ каст иу бон, дыууæ, æртæ бон... стæй ахицæн йæ цардæй...

Адæймагæн йæ удыхæд, хæлар зæрдæ, хорз зонд-ахастæй цæрынны бон лæвар куы уыд, уæд абон дæр Светæ уыд амондджынтимæ. Светæ ныййарджытæн уыд адджын, йæ 'фсымæртæн — уарзон, йæ цардæмбал Зауыраг та — амонд-хæссæг.

Уыдис хорз мад æмæ ад-джын нана. Уыд Туаты чын-дзытæн сæ хуыздæртæй. Светæ мæрдты бæстæй цы-ма дзуры, хæрзаудæн кæны: "Фæнды мæ мæ цард-æмбалæн арфæ ракæнын. "Бузынг дын нæ базонгæ-

дзинад, нæ уарзондзинадæй. Дæ царды фæзилæнты тырндæй размæ, мæн кодтай дæ фæдыл. Мах уыдыстæм æнгом баст, куыд судзин æмæ æндах. Ды дæ уæззау зонды хицау, дæ фæрцы базыдтон æз цæрын. Дæ фæрцы стæм хьæбулджын, дæ бæрны сты æмæ сыв бауазал фылдæр мæн тыххæй, хатыр мын уæд, кæд искуы нæ уыдтæн раст..."

Жора мæрдты бæстæм куы бацыд, уæд ыл цыма фембæлдысты йæ цардæмбал Тамарæ, хьæбулы ад кæмæй базыдта, уыцы Валерæ йæ дыууæ фыртимæ. Æмæ йæ мардыл чи хуымæ куыдтаид ставд цæссыгæй — йæ чызг Светæ. Æгъгæд фæуæд мæ бинонтæй мæрдты бæстæм æрыго-нæн, Цæрут зæронды бон-тæм хорзæй.

Жора хæрзаудæн кæны йæ кæстæртыл. Мæнæ куыд зæгъы йæ кæстæр Леуан: "Æз хорз Дада... Æз дæн дæ цоты цотæй Леуан."

Алы бон дæ кьæхæдтыл цæуын. Нæ кьонийæн йæ кьуымты дæ комулæфт, дæ цæстæнгæст зилдх кæны. Дæ кусæнгæртыл баззай дæ кьæхæдтæ, нæ сывæл-цы згæ, сæ алкæмæй хæрз пайда кæнын, нæ хорз Да-да, табуай у дæ зонд, дæ фæлтæрддинад. Æрæджы банкæрдтон хьæбулы ад, куыд диссæг у сывæллонæн йæ фæзынд æмæ йæ хьысмæт. Нæ хорз Дада, нæй рохгæнæн дæуæн, дзырд дын дæттын, кæй уыдзынæн акага дæ ном, дæ кадæн, цæудзæстæм уæм уæл-мæрдтæм кæсынмæ, æмæ уæ фæндæгыл нæ 'рзайдзæн кæрдæг.

Нæхи Дада, хуыды кæ-нын, куыд мæ хьæхæдтæ-тай, уый. Ды мын дзырдтай: хуымæ ахуырмæ тырнай, кусай, фæлгæй кæнай, æмæ дын уа бинонтæ. Нæхи Да-да, дæуæн рохгæнæн нæй, дæ зондаст, дæ фæлтæрддинад табуайгы сты. Рухсаг уг, рухсаг..."

ТОТРАТЫ Барис, Джызæл

Æхсызгон цау

Зондахаст — хуыздæрæрдæм

Цæгат Ирыстоны Мидхуыддæгты министрды Æнæхъом барадхалджыты рæстæгмæ даран центры куджыгæ сæ бæрны уæвæг сывæллæттæн æхсызгон цау бацæттæ кодтой.

Пъæлицæйы куджыгæ уаджыты хуызы кæй æр-бахуыдтой, сывæллæттæ театр "Саби"-йы уыцы артисттæ фæсивæдæн æмæ сæ ныййарджытæн рав-дыстой спектакл "Лесное лихо" (уырыссаг адæмон

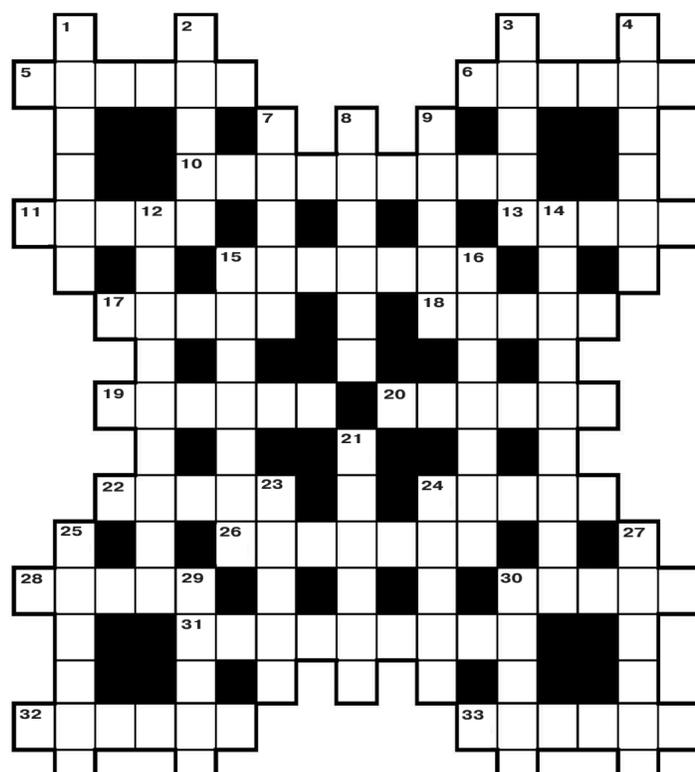
надыл хинæй рацæуын æмæ йæ бафхæрын (лæппуйæн ацы хуыздæрæрдæм бахуыс кæндзысты æр-дзы тыхтæ). Адæймаг зын-дзинæдтæ æмæ фыды-лызтæ ныфхастæй кæй хуымæ аиуварс кæна, ар-

аргъæутты темæтæм гæс-гæ йæ сæвæрдта режис-сер Салатты Наталья). Иунагæй царынæй стыхсæг, аргъауы сæйраг архайджытæ Дада æмæ Нана хуымацы гæбæзты тухын кæй райдыдтой, су-дзы уыцы лыггагæй æнæнхæлæджы уагæй рауад удæгас лæппу. Ацы саби зын уавæры бахауд: цуан ыл кæны цыргъ дæн-дæгтимæ знæт зæронд ус. Аргъауы сæйраг архайæг лæппуы хæс у знæтдзы-

ГУКАТЫ Жаннæ

Дзырдбыд

Дзуаппытæ 3 декабры номыры мыхуыргонд дзырдбыдæн

ФÆРСÆРДÆМ: 5. Хæр-сынæн бæзгæ зайæгой. 6. "...хистæрагæн — æгдын-дой." (æмбисон). 10. Плиты Грысы драмæ. 11. Дыккаг аз æнæкарстæй чи баззад, ахæм уыгæрдæн. 13. Кæрдæгæй æмбæрзт быдыр. 15. Хæххон зайæгой, сыхгæрдæг. 17. Цæрæн бынат амонæн. 18. Бæхифтындзæн дзаума. 19. Хъайттыты Сергейы пьесæ "Таймураз"-ы архайæг. 20. Цæрмгустæг-нæн тæнгæд. 22. Горæт Азербайджаны. 24. Æвзонг партизан, Советон Цæди-сы Хæбатыр. 26. Буары хай. 28. Чырсуздæн. 30. Рагон хæцæнгарз. 31. Га-гадыргъ. 32. Бахчаны культу-р. 33. Рагон къахыда-рæс.

БЫНМÆ: 1. Тæхæг маргъ. 2. Хьæдгустæг-нæн дзаума. 3. Хьæздыг-динад, зынарг дзаумæ-тæ. 4. Цыхтыгæ æвæрæн миганæн цæхдонимæ. 7. Зайæгой. 8. Къубалты Алыксандры пьесæйы хъайтар. 9. Картагы æм-бырдгонд. 12. Хуылаты Созырыхъойы радзырд. 14. Афæдзæд сæгъ. 15. Æрыст лæг. 16. Хьæуу Цæгат Ирыстоны. 21. Фос-мæзилæг. 23. Хьæууон-хæдзарæдон культур. 24. Дыргъ. 25. Лæппынвос. 27. Цæугæдон Цæгат Ирысто-ны. 29. Кьостайы æмдзæв-гæ. 30. Бæлласы цæрттæй арæст хуымац ахорæн.

ФÆРСÆРДÆМ: 5. Хæрæсæст. 7. Лампас. 8. Амынæт. 13. Æндар. 14. Æммул. 15. Сынт. 16. Венæ. 17. Сиакс. 19. Зилгæ. 20. Æрхæг. 23. Скълад. 26. Сидзæр. 28. Номон. 29. Мæнгар. 32. Хьæдгæс. 34. Пилоткæ. 35. Хуымгæнæг. 36. Фатхæг. 39. Æфсымæр. 41. Исланди. 43. Гæлйр. 45. Æмбонд. 47. Фараст. 49. "Размæ". 50. Æндон. 52. Азмæц. 54. Габе. 56. "Аякс". 58. Хурма. 59. Тарас. 60. Хь-мыл. 61. Тымгъ. 62. Иммиграци.

БЫНМÆ: 1. Æхсæлы. 2. ...цавддур... 3. Атаман. 4. Æмбис. 6. Анонс. 9. Æрмæкъ. 10. Фæтæгæн. 11. Арвырон. 12. Уахъæз. 18. Идон. 19. Заман. 21. Гæбæт. 22. Усаг. 24. Консилум. 25. Æмбугула. 27. Æвгъæдгæс. 30. Æнтæф. 31. Дзуар. 32. Хъæни. 33. Æнтыд. 37. Æмгар. 38. Алтын. 40. Сæдæ. 42. "Ныф". 43. Гæмхетт. 44. Ронбаст. 46. Быдзæу. 48. Алæмæт. 51. Хæррæгъ. 53. Цæгат. 55. Англис. 57. Кортик. 58. Хуымы.

РЕКЛАМЕ, ХЪУСЫНГÆНИНÆГТÆ

Газет "Растдинад"

хицæн адæймагтæ, куыстуæттæ, кооперативтæ, алыхуызон фирмæтæ, кинотеатртæ, клубтæ æмæ салонтæй асламдæр æргътæй исы алыхуызон хуыс-гæнинæгтæ — бæрæгбæттæ, куыдтæ, чындæхсæв-тæ æмæ райгуыраг бонты фæдыл арфæтæ, тæфæр-фæстæ, мысæн бонты æрмæджытæ, реклама, уыи-мæ — газеты радон, науæд та хæстæгдæр номыртæм.

КУСГÆ БОНТÆ — куырысæр, дыццæг, æртыццæг, цыппæрæм, майрæмбон (9 сахатæй 18 сахатæй).

25-67-03

Продаем органическое удобрение — конский перегной. 1 мешок — 39 кг — 250 руб. Доставка бесплатная. Тел.: 8-928-856-90-89; 8-928-856-90-83 (Руслан).

Ремонт стиральных машин и холодильников. Тел.: 8-988-835-55-50 (Азамат); 8-963-377-80-00 (Борис).

Пошив матрасов и одеял, есть в наличии и на заказ; стирка и чешка шерсти. Тел.: 8-989-037-18-04.

В цех по производству чурчелы и пастилы в с. Ир требуется сотрудник. График работы: 3/1 с 9.00 до 18.00 Оплата — 1.200 руб. в смену + бесплатный обед. Тел.: 8-928-935-00-85 (Екатерина).

Номыры радхæссæг редактор — Гасанты Валери. Рауагды редактор — Гæзаты Фатимæ. Дизайн: 1-аг фарсæн — Халиты Изæ; 2-аг фарсæн — Рубайты Нелли; 3-аг фарсæн — Гуыцмæзты Зæринæ; 4-аг фарсæн — Фæриаты Мæдинæ; 2-аг фарсæн — Даоццоты Тамарæ; 3-аг фарсæн — Гаглойты Наташæ.

"Растдинад" цауы куыры 5 хатты
Газет уадзынц: РЦИ-Аланийы Парламент, РЦИ-Аланийы Хицауд, паддзахæдон бюджетон куысæдон "Республикон адæмон газет" "Растдинад"-ы редакци
Газет регистрационд æрцыд Бастдинады, информацийы технологитæ æмæ дзыллон коммуникацы хъæбазы архаймæ цæстдæрды федералон службæйы РЦИ-Аланийы управленийы 2012 азы 30 мартыны (регистрацион номыр ПИ № ТУ 15-00063)

Сæйраг редакторы исæн уат — 25-96-27.
Сæйраг редакторы хæдиджытæ: Бугаты Эльзæ — 25-63-19, Сланты Аслан — 25-94-37. Бæрзонд нымæрдæр: Саутæты Тамилæ — 25-93-68. Шеф-редактортæ: Касаты Батрадз — 25-93-74, Абайты Эдуард — 25-99-33. Рауагды редактортæ: Баскаты Эльзæ, Гæзаты Фатимæ — 25-91-89. Сæйраг бухгалтер: Дойты Ленæ — 25-94-19. Уаджæджытæ: Гасанты Валери — 25-96-50, Баскаты Уырызмæг — 25-96-31, Гукаты Жаннæ — 25-96-50, Дедæгкаты Зæлинад — 25-94-57, Тохсырты Кьоста — 25-91-92, Хойбайты Галинæ — 25-90-54, Гобозты Агуындæ, Цæгæртаты Эльмирæ — 25-96-16. Къамисæг: Хъайыртты Дианæ — 25-91-88. Сайты редактор: Хозиты Дзæрæссæ — 25-90-54. Рекламæйы хайды сæргълæууæг: Бызыкаты Земфирæ — 25-67-03. Корректортæ — 25-93-36, компьютерон цех — 25-93-97.

✓ Нæ газетæй ист æрмæгæй æндæр мыхуырон рауагды ладдæгонд куы цауа, уæд хуымæ æнæмæнæг бæргæгонд уа, "Растдинад"-æй йæ кæй систой, уый.
✓ Фыстæдджыгæ, кувхыстæгæ, къам-тæ æмæ нывтæн рæшын нæ дæттæм, стæй сæ автортæм дæр фæстæмæ нæ 'рви-тæм.
✓ Газеты цы æрмæджытæ рацæуа, уы-донæн бæрзонддинад хæссонц сæ автортæ.
✓ Рекламæ æмæ хуысгæнинæгты тыххæй "Растдинад"-ы редакци йæхимæ бæрзонддинад нæ исы.

Редакци, рауагдыд æмæ типографийы адрес:
362015, РЦИ-Алани, г. Дзæуджыкæуæ, Къостайы проспект, 11.
Мыхуыргонд цауы алыгонд æвæндæд "Ирыстон-полиграфсервис"-ы

Офестон мыхуыр 1.88 мыхуырон сыфды. Газет цæуы кувхын фонд хатты. Индекс 53901. Тираж 3508. Зака № 1380. Мыхуырмæ хуымæ фыст æрцæуа — 18.00. Мыхуырмæ фыст æрцæуа — 18.00.
Email: rastdzinad@mail.ru
Сайт: www.rastdzinad.ru